

Tað fær á álvarsligar avleiðingar at hækka lønirnar hjá tingmonnum nú

— Hetta skapar misnøgd og fer at leggja stórt trýst á alt lønarlagið

ÁKI BERTHOLDSEN

— Ætlanin at hækka lønirnar hjá tingmonnum nú fer uttan iva at fáa álvarsligar avleiðingar.

Jan Mortensen, stjóri í vinnuhúsinum og skrivari í Føroya Arbeidsgevarafelag ávarar um, at tað fer at fáa álvarsligar avleiðingar, um tingmenn fara at hækka sínar lønir nú, eftir uppskottinum, sum nú er lagt fyrri tingið.

Tað var Finnogi Isakson, sum legði uppskotið fram vegna allan formannskapin á Føroya Løgtingið.

Eftir uppskottinum skal lønin hjá lögtingsmonnum hækka úr góðum 16.000 kr. um mánaðin, upp í knappar 25.000 kr. um mánaðin.

Men samstundis skulu fundarpengarir falla burtur, so í miðal er talan um eina hækking uppá 6.500 kr. um mánaðin.

Tingformaðurin skal fáa góðar 36.000 um mánaðin, umframt eitt borðfæ uppá 5.000 um mánaðin skattafritt.

Avleiðingar

Jan Mortensen, skrivari hjá Føroya Arbeidsgevarafelagnum sigur, at tað er ógvuliga óheppið at koma við

einum slíkum uppskoti nú, beint uppundir samráðingarnar á arbeidsmarknaðinum um nýggjar sáttmálar.

Næstan allir sáttmálar ganga út nú í vár, so samráðast skal um nógvar nýggjar sáttmálar teir komandi mánaðirnar.

— At hækka lønirnar hjá tingmonnum nú fær álvarsligar avleiðingar fyrri samráðingarnar.

Tí ein stór hækking fer uttan nakran sum helst iva at leggja eitt øgiliga stórt trýst á samráðingarnar. Og tað er væl hugsandi, at hetta fer at skapa órógv á arbeidsmarknaðinum.

Men nú sigur tingformaðurin, at talan er ikki um eina lønarhækking, men at tað er ein regulering?

— Ja, tingformaðurin sigur, at hetta kann ikki knýstast uppí samráðingarnar á vanligar arbeidsmarknaðinum, tí hetta er ein regulering.

— Men tað er skert ikki burtur, at tað er veruleikin, at hetta verður knýtt saman við samráðingarnar á arbeidsmarknaðinum. Tað hoyrdi vit í Fimmaranum, og tað hoyra vit tingmenn siga. So tað nyttar onki, hvat tingformaðurin sigur.

— Tí haldi eg, at tað er taktiskt óklókt at koma við

hesum nú-og at koma við tí soleiðis.

Skelv ábending

Annars heldur Jan Mortensen, at hetta er ein skeiv ábending at geva fólki, at hækka lønirnar nú.

— Samstundis sum tosað verður um fullveldi, skilji eg ikki, at eitt Føroya Løgting sendir eitt slíkt signal út til fólkið.

Nú verður sagt, at hetta er ikki ein lønarhækking, at hetta verður gjørt fyrri at styrkja Løgtingið, so tað ikki verður koyrt um koll av umsitingini, sum er nóg styrkt seinastu árin.

— Hetta skilji eg ikki. Sjálvandi er tað ein umlegging. Men tað slepst ikki undan, at tað er sanniliga eisini ein lønarhækking.

— Men eg haldi ikki, at tað er hald í grundgevingunum. Ein styrkt umsiting skuldi tvørturímóti gjørt tingarbeiðið lættari. Tí nú ber til at krevja av umsitingini, at hon lýsir málini gjølligari, út í æsir og fjølbroyttari, enn hon hevur gjørt, áðrenn tey verða lögð fyrri tingið. Tað eru heldur ikki tingmenn, sum gera lógir. Tað er umsitingin, og er feilur í lógarsmiðinum, hava ikki tingmenn feilin,

men umsitingin. Tingmenn skulu brúka „sunna fornuft“ og taka støðu til tey ymsu málini, sigur Jan Mortensen.

— Er ein styrkt umsiting ein trupleiki, sum førir við sær, at alt annað eisini skal bólgna upp samsvarandi, tá hava vit ein veruligan trupulleika í samfelagnum, leggur hann afturat.

Skulu fáa virðiliga løn

Annars heldur Jan Mortensen avgjört, at tingmenn eiga at fáa eina virðiliga løn, sum stendur mót við tað arbeiðið, teir gera og tað tign, teir eiga at hava.

Og í dag er lønin ikki serliga høg.

— Tí haldi eg í grundini at tað var harmiligt at hoyra, hvussu fólk fóru við tingmonnum í Fimmaranum mikukvöldið. Eg haldi, at tingmenn hava stórri tign og virðing uppibornað.

Men skrivarin í Føroya Arbeidsgevarafelag heldur, at ein orsök til ósingina er, at uppskotið er lagt fram, sum tað er.

— Kanska hevði tað verið virðiligari at sett eina óhefta nevnd at gjørt eitt uppskot um, hvussu tingmenn skulu lønast, og so kunnu tingmenn taka støðu til tað. Tað hevði verið lættari og hevði



At hækka tingmannalønirnar nú, er eitt signal, sum leggur trýst á alt lønarlagið, og kann verða óheppið fyrri kappingarførið hjá vinnuni, sigur Jan Mortensen

ikki elvt til slíka ósing.

— Og fyrri at sleppa undan hesi ósingini javnan, at tingmenn skulu áseta sína egna løn upp, hevði tað kanska verið vert at umhugsast at gjørt eina ella aðra skipan, sum lønirnar hjá tingmonnum blivu reguleraðar eftir av sær sjálvum. Tí tað er

greitt, at lønin hjá tingmonnum skal regulast, eins og allar aðrar lønir.

— Men tá ið støðan er sum nú, at talan er um eina heilt nýggja lønarskipan, átti ein óheft nevnd at gjørt tað, ið staðin fyrri at gjørt tað sjálvir, sigur Jan Mortensen.

Minni fiskur seldur á uppboði nú enn fyrr

Tað verður eitt sindur minni partur seldur á uppboðssølu nú, enn tað varð fyrr, vísir ein uppperð

ÁKI BERTHOLDSEN

Lutfalsliga verður minni fiskur seldur á uppboði nú, enn tað varð í fjór.

Hetta vísir ein uppperð, sum landsstýrið hevur gjørt.

Uppperðin er gjørd tí at Henrik Old, lögtingsmaður reisti ein fyrispurning í tinginum til fiskimálaráðharran, har hann vildi hava at vita, hvussu var við lutfallinum ímillum uppboðssølu og tað, sum varð avreitt beinleiðis til fiskakeypara.

Uppperðin vísir, at higar-til í ár er heldur minni fiskur seldur á uppboði, enn tað var í fjór.

Í 1997 var heldur meiri selt á uppboði enn í 1996.

Men verður hugt at 1995, er talan um eina hampiliga minning. Henrik Old vildi í fyrsta lagi hava at vita, hvussu stórir partur av tí botnfiski, ið er avreiddur í Føroyum higar-



Higartil í ár eru 37,7% av fiskinum, sum er avreiddur í Føroyum, seldur á uppboði. Hetta er væl minni enn í 1995, tá ið talan helst var fitt omanfyri 50%, so tað gongur skeivan vegin, heldur Henrik Old

til í ár, er seldur á uppboðssølu?

Í øðrum lagi vildi hann hava at vita, hvussu stórir er hesin partur í mun til tað, ið selt varð á uppboðssølu í 1997 og 1996?

Hann segði, at í mars mánaði í ár fall lógin um fløgustuðul endaliga burtur og sostatt eisini kravið um, at 30% av fiskinum skuldi seljast á uppboði.

Men hann vísti á, at tað

eru fleiri av teimum smærri fiskavirkjunum, sum serliga sóu dagsins ljós undir og eftir kreppuna, ið eru nógv bundin at tí fiski, tey kunnu keypa á uppboðssølu. Tí helt hann, at tað er á-

hugavert at fáa fram, um møguleikin hjá hesum virkjum at fáa hendur á fiski er broyttur, eftir at kravið um, at ein partur av fiskinum skal seljast á uppboðssølu, er burtur.

Ikki broytt munandi

Tað var landsstýrismaðurin í fiskivinnuámalum, Jørgen Niclasen, sum svaraði spurninginum.

Hann vísti á, hvussu gongdin hevur verið seinastu árin, og hon hevur verið hendan:

1998 (Frá 1/1. - 30/9.)

	Tons	%
Uppboð	31.322	37,2
Onnur søla	51.848	62,3

1997

	Tons	%
Uppboð	40.581	40,8
Onnur søla	58.977	59,2

1996

	Tons	%
Uppboð	33.866	38,3
Onnur søla	54.471	61,7

Landsstýrismaðurin gjørdi

vart við, at nøgdin, sum er nevnd undir "Uppboð", er samlaða nøgdin, sum er seld á telefon- og gólvuppbøðssølu hjá Fiskamarknaði Føroya og telefonssølu hjá lønjavningargrunninum.

"Onnur søla" er fiskur, sum er seldur beinleiðis frá skipi til virkir og fiskakeypara í Føroyum.

Somuleiðis ger hann vart við, at landingar av sild, makreli og ídnaðarfiski, eru ikki tald við.

Jørgen Niclasen segði, at síðani kravið um, at 30% av fiskinum skuldi seljast á uppboði, er nøgdin av fiski, sum verður seld á uppboðssølu, er ikki broytt munandi.

Hinvegin kann nøgdin, sum fer á uppboðssølu frá teimum ymsku økjum í Føroyum, verða ymsk nú, afturímóti teirri tíðini, tá ið hvørt skip seldi 30% á uppboðssølu.

Gongur tann vegin

Annars upplýsti Hans Pauli Strøm, at í 1995 vóru 45% seld á uppboði, og tá er ennátta telefonuppboðssølan ikki tald við.

So afturímóti 1995 er munurin stórur og tað verður væl minni fiskur seldur á uppboði nú.